

VILÉM MEŠTÍK:
OBRAZKY BEZ RÁMŮ.

Fragmenty.

Soumraky.

Nejkrásnější už jsou u nás soumraky. —

Neobstojím pomalu už ani den, abych někam nevyšel a nevrátil se večer.

Tak tichých, tak jasných večerů už dlouho nebylo.

Nebe plno hvězd, bílá cesta z uléka uprostřed nich a jednu chvíli, když jsem se tak zadíval vzhůru, jak se lihotají v chladných výšinách — utrhla se mi jedna z nich, ale neletěla dolů k zemi, jak podávají, ale na přelétání v oblouku jak ohnivý pták —

Ah, která za kterou to letěla? —
Kalendář.

Tu hned po ruce, v přihrádce vedle Zeyera, Čecha, mám kalendář starý a není knihy, která tak by mě rozněmávala prostými slovy, jako stará ta relikvie z dalekých dob, ovanutá kouzlem staříny — Nad každým měsícem obrázek a na ty se dívám, jak jsem je viděl doma, když mně bylo pět až osm let a dětské duši tolik lahodil milý, nehledaný, svěží, dětský styl. Hned v prvním malém rámečku seděl tatíček Perun, bradu bílou, vlasy bílé, trojzub na rameni, údy Mojžíše a pod rukou převertácký džbán — Katarakt ledu místo vody rozlévá se od džbánu. — Sáně, kůň, chochol na hlavě, na těle čabraku a děti pokrýkovaly po něm, vztahovaly ruce, školáci s tabulkami pod paží, školáčky se zakutlanými hlavami, děcka na malých samotičkách, sněhový bubák s černým pomětkem, zastrčeným v záloktí — a půda bílá, stromy bílé, střechy jak z karraru, černé komínky trčí z nich — — — Zima, zima, celá, jak bývala na vsi a jak ji nikdo nedovede vyslovit, než ten starý, sežloutlý už a všemi dávno zapomenutý už kalendář. —

Nedal bych jej za nejkrásnější knihu na světě.

Mansarda.

Stěhovali jsme se ze školy. Bratr s otcem na jeden konec dědiny, já s bratem medikem do zvláštního bytu ve staré jedné budově. Polo v ruinách, jen zázrakem snad zachována byla ještě tak, že v ní zbyl kleňovitý byt pro myslivec a nad ním světnička pro nás. Škola měla se přestavovat.

Béloučká byla ta naše světnička a měla dvě vyhlídky, jednu na východ, na střechy Divák, na lesy, na pole a celý osluněný kraj, ve kterém leží dědina. Druhá vyhlídka vedla na západ.

S jedné strany viděli jsme slunce vstávat, druhou, jak zapadá a nevím věru, která s obou stran byla nádhernější. —

V rozházeném haraburdí spali jsme tam první noc —

Ráno, právě když slunce vstávalo, probudil jsem se, ale na okamžik je —

Ale v očích posud vidím zlatou zář, ve které hořelo tenkrát slunce — oknem až do lůžka za mnou padal odlesk nesmírných požárů —

Pak jsem usnul zas. Pod zlatými pocely, v rúžích divokrásných červánků.

Probudil jsem se až pozdě k ránu, kdy světlo bílé už vcházelo do naší mansardy a se mnou leželo na lůžku —

Ve světle jsem procitnul a ve světle jsem vstal. —

A už jsem viděl celou tu dobu před sebou, jak rád budu sedávat při západu slunce a v objetí barev, ozářen nachem, vzpomínat budu rána a ráno k sobě volat budu večerejší den. —

Tak rád jsem byl zas na světě, tak lehee se dýchal v podvečerním vzduchu, zůstal jsem dlouho přikován k rozevřenému oknu, v tichu, světle a sladké dýmotě podvečerního stmívání; vlašťovky švihotaly, zpíval kohout, vzdálené volání oráčů v poli zapadalo k nám — — — Duší nepřeletěl jeden stín. Zbylo jen to, co drahým ti zůstane až do skonání věku.

Západ.

Nebýti plisek a umrzlých čejk — krása opozdění zimy potrvati mohla ještě měsíce.

Tak krásná byla bílá země se vzduchem plným už svěžesti a předtuchy jara.

Byli jsme na procházce s bratrem; u Martinic až, kam cesta vede rovná jako stůl a kam rádi jsme chodivali v podvečer.

Slunce bylo za horou, snih zmodral v náhlém zatmění uhasinajícího dne, nebo bylo ještě blankytné, chladné, ale čisté a mladé už, měsíc nám visel nad hlavou.

Za stromy a za námi kladly se bílé stíny.

Za to západ s černými krajkami lesů na pokračující obzoru jeden oheň, jedna zář. Slunce zmizelo, ale zlaté jeho komonstvo trátlo se teprv za obzor. Široký, rozpjatý pruh za jasný, vykropený zlatem, ležel na přeloblohu a zlatolesklým třepením potýkal se zježeného hřebenu lesů. — Ale čím dál po obzoru vzhůru, stále chladnější a slabší tony tratily se v modř až tam, kde jako dířka zlatá, provrtaná do nadhvězdných světů, visela jediná posud, po celém nebi osamotě zářící panna večerní.

Zastavili jsme se. I pes náš přisednul k zemi a díval se do rozjasněných sfér nad posněženým obrazem.

Tak jasno, tak světlo bylo v očích. Tváře jakoby nám pozlátili, ohlédli jsme se po sobě a oba ozářeni, usmáli jsme se na sebe; klobouk nám do čela vrhal stín a břatrovy i zuby zasvitly jiskřičkou odraženého světla.

A kolem dokola, tak bělo a čisto a ticho, že slyšet bylo, jak ve mlýně šplouná stužkou tekoucí voda, přes lesy, přes kopece, v bublavých vlnkách vyzvání starý Kurdejov. Zvonili tam na všechny zvony, jak na vesnici bývá, když v podvečer se slaví příští svátečního dne. —

Nohy nás už záby — ale nechtělo se od nebeského divadla, vyčkali jsme na místě, až klekání doznělo. —

U nohou nám zakňučel pes. — Bylo přece už na čase, pohnouti se s místa. — — —

V podjaří.

Dědina bílá, kopce bílé, všechno jako mlékem polito, posypáno cukrem. Z celého moře sněhu jen černé keře vyřezávaly se v závějích, holé stromy chrastily nahými větvemi, na kopcích ležely černé skvrny nehybných lesů. — Nebe tvrdě modré, ale i to posázeno bylo bílými lakoty mraků, a ty jak ledové kry valily se hloubkou studeného nebe bez ptáček. —

Šel jsem zamrzými kolejami a náhle se obrátím. Ve vlnách trhaných, prudkých, přeletěl s hromádky šterku na hromádku kamenní známý, známý, ale dlouho neviděný pták. Zahledím še a vidím: pružně potruhuje ocasem a vydává podivné jakési pištění. A zase vlny v letu, trhané, prudké — letí dál — — —

Pliska!

Bože, čím se teď tu užíví? Mušky nikde, komárů nikde, pole pod sněhem — smutně sledání s rodnými poli!

A jdu dále, kde pod sněhy ležela luka.

A nový, ještě smutnější zjev. —

Čejky kroužily nad zemí a ani nezapíply, jen mrtvě, s nemoženou tesnotou plovaly vzduchem, hleděly dolů na zemi, kde pod sněhy zaváta ležela hnízda jejich z předešlého léta.

A zas o kus cesty dál, až k chodníku, odbočujícímu k lesům, tam, kudy chodí se do sousedního městečka. — A zrovna tam, kde na podzim přeneslo se přes nás v úprku na jih ženoucí se hejno špaček — zavichřili nad hlavou i dnes. Zas ten divoký, zděšený úprk ve vzduchu, bez jedinkého hlesu, prudec mávačijí křídla, spečený v massu černých těl. A ta se změnila, přelévala v prapodivné tvary, v žízku přenesla se přes obzor, jen jako chumáček komárů zamíhla se ještě v dálce a zmizela v mizivém jasně, kterým vyzařovala zimou pokrytá země. — — —

A jen se obrátím — pápěří sněhu žíhalo celou ohromnou hloubku prostranství. — Padal snih — Ti ptáci!

Jak jich bylo líto srdci, rázem skřehlému tak, jak skřehlí byli, ledva už křídla pohybuje a teď v chumáčku na zemi kvílí první poslové jara — — —

A mezi nimi přes týden už tu byli — skrýváci.

Stmívá se.

Díval jsem se do tmy, jenom na jedné straně lehee protřené světlem okénkem.

Stmívalo se. — Všechno kolem žluto — oknem vidět bylo na hořící lesy, začernalá pole, nebo bledlo na vlnách obzoru. — U nohou zakňučel pes. — Ať nechám všeho a do polí jdu, večerními stíny, pod hvězdy zaseté v nebes černou tmu, tam, kde klekání slycháme přelétat se přes kopec ze sousedních dědin a v tichu z jara koroptve je slyšet v polích, jak se milují a bijou. — Neobstál jsem ani sám a vyšel jsem si soumrakem, kam mě oči povedou, až nohy zabolí, obejmou.

Lnu k polím nahým, odraným, pustým, chudým hroudám podzimu, zakrváceného a smutného až k zalknutí. — Mrtva je země, něma a klidna, tím klidnější vždy, čím zmatenější jsou oči, které se dívají po ní.

Bylo už šest hodin večer, od Sokolnice táhnu se kraj k Začanům, Těsanům, Moutnicím. Navlhlé cesty dusily krok, zvyšující hrozné ticho podzimního soumraku. —

Nikde živé duše, stíny lehaly na zem, nad hlavou třepotaly se první hvězdy. Klekání rozlilo se ze sousedních vsí, z Újezda, Začan, Moutnice, zvon za zvonem zdravil se s třetím a se čtvrtým zas ve známých a tolikrát už protoulaných končinách.

Pak ticho zas, prázdno z průhledných stínů, brodil jsem se jimi sám a sám, obestřen večerním ehladem, bloudě pod tichým, velkým nebem, mlčelivou krajinou. Jen odkudsi z dálky, z Těsanice nebo ještě dál, v útržích lehounký vítr přenášel divnou, snivou, veselou i smutnou, vzdechy provanou melodii venkovské muziky. —

A když ta umkla, zas chasa zpívala a děvčata s ní. — Až ke mně docházely jejich hlasy a hasly tmeň.

A bylo mi teskně pojednou, smutno, nevstihle smutno, ale byla to ona milá tesknota samot, která tolik duši lahodí a srdce kolébá ve snění. — — —

Byl večer už a tma; v myšlenkách nevěděl jsem ani, kudy jdu. Zhloudil jsem. —

Ale nelitoval jsem, že se cesty moje zmátly — — ač chodím jimi dlouhou řadu let. Šel jsem dál a když domů jsem se vrátil, bila na věži jedna s pálnoci. —

NAŠE PREMIE!

Jako obyčejně tak i letos nabízíme celoročním předplatitelům na Pokrok Západu (Pokrok, Creteský Pokrok, Kansaský Pokrok, Dakotský Pokrok, Iowský Pokrok) různé cenné a praktické premie za nepatrný jen doplatek. Premie naše jsou vhodnou ozdobou domácnosti a výběr jich jest tak hojný, že každý náš předplatitel nalezne mezi nimi některou, jež se mu bude zamlouvatí.

Tyto druhy kalendářů máme v zásobě pro naše celoroční předplatitele, již si mohou vybrati dle libosti jeden z nich:

PEČÍRKŮV NÁRODNÍ KALENÁŘ. — Nejoblíbenější kalendář tento jest letos pečlivěji vypraven než kdykoliv před tím. Jest tomu již 50 let, co kalendář tento koná roční svou pouť mezi lid český. U příležitosti té přiložena jest ku kalendáři místo obvyklého obrazu titulního podobizna MUDra. Josefa Pečírky, zakladatele kalendáře tohoto. Tento padesátý ročník obsahuje tolik četby ulehčitelé a nanejvyšší poutavé, že jej zvláště ct. čtenářstvu našemu doporučujeme. Krámská cena tohoto kalendáře jest 35c., předplatitelům poskytneme jej jako premii za doplatek jen 15c.

VELKÝ SLOVANSKÝ KALENÁŘ. — Kalendář tento obsahuje 24 povídek a články poučné, různé drobnosti a mimo krásný velký obraz titulní, reprodukce malby proslulého umělce Jožy Uprky "Na panském", má 61 vyobrazení v textu. Krámská cena pěkného kalendáře tohoto je 35c., předplatitelům poskytneme jej jako premii za doplatek jen 15c.

KALENÁŘ BESED LIDU. — Obsah oblíbeného kalendáře tohoto sestává z 26 povídek a článků poučných a různých drobností. Jako titulní obraz přináší původní kresbu L. Nováka "Selaké povstání na Královéhradecku r. 1628" a 58 jiných vyobrazení v textu. Krámská cena kalendáře tohoto je 35c., předplatitelům poskytneme jej jako premii za doplatek jen 15c.

Mimo kalendáře nabízíme celoročním předplatitelům našich listů obrazy, umělecky barvotiskem neb tušováním provedené, za následující mírný doplatek:

Mistr Jan Hus loučí se svými přáteli před upálením v Kostnici	50c
Obraz Husa a Žižky, po.....	15c
Podobizny presidentů Spojených Států.....	20c
Večeře Páně	20c
Různé obrazy svatých, po.....	15c
Různé krajino-malby v bohatém výběru, po.....	15c
Dále dovolujeme si oznámiti, že obdrželi jsme zásobu česko-anglických a anglicko-českých slovníků, jakož i tlumačů, jež prodáme za tyto ceny:	
Jonášův česko-anglický slovník	\$1.50
Jonášův anglicko-český slovník	1.75
Jonášův tlumač	1.50
Mimo to máme celou zásobu pěkné knihy: "100 deklamací pro mládež" od nejpřednějších českých spisovatelů, již nabízíme za 50c. "Na marjance" (The Village Tavern), polka, pro dvě ruce a piano, za 25c.	
Zvouce přátele své k hojnému předplacení a podporování nejlepšího českého časopisu, doufáme, že hojně využijí našich stí nám poskytované. Se vší úctou	

Vydavatelstvo "Pokroku."

The International Land and Investment Co. Inc.

(Kapitál \$50,000, hotově splaceno \$25,000)

Má v prodeji statisíce akrů pozemků vzdělaných i nevzdělaných ve všech státech západních a Kanadě, majetky farmerské se stavbami i bez staveb, jakož i majetky městské.

Prostředkuje prodeje i koupě majetků movitých i nemovitých, dále půjčky, pojištění proti ohni a prohlíží abstrakty. Příště uveřejněn bude seznam pozemků.

Adresujte:

THE INTERNATIONAL LAND & INVESTMENT CO.
548 Bee Building, Omaha, Neb.

Průtrž

QUICK CURE RUPTURE CO.,

511 Woodmen of the World Bldg., OMAHA, NEB.

Lee-Glass-Andreesen Hardware Como.

prodávají ve volném

Tlačené, vyráběné a lakované plechové náčiní. — Cinovaný plech, železný plech a kovové zboží. — Ostaný drát, hřebíky, nožičské zboží, bicykly, střešní zbraň, náboje a sportovní zboží všeho druhu.
9th & Harney Omaha, Neb.

VYLÉČENA — bez nebezpečného vstříkání; bez nože; bez bolesti; bez všeho zdržování od vašeho denního zaměstnání. Naše nové **ELEKTRO-GALVANICKÉ** léčení vyhojí průtrž **TRVALÉ** ve 30 až 60 dnech; úplná záruka v každém případě. Navštivte naši ústřednu nebo si dopište o knižku a doporučení, jež je zdarma. (10